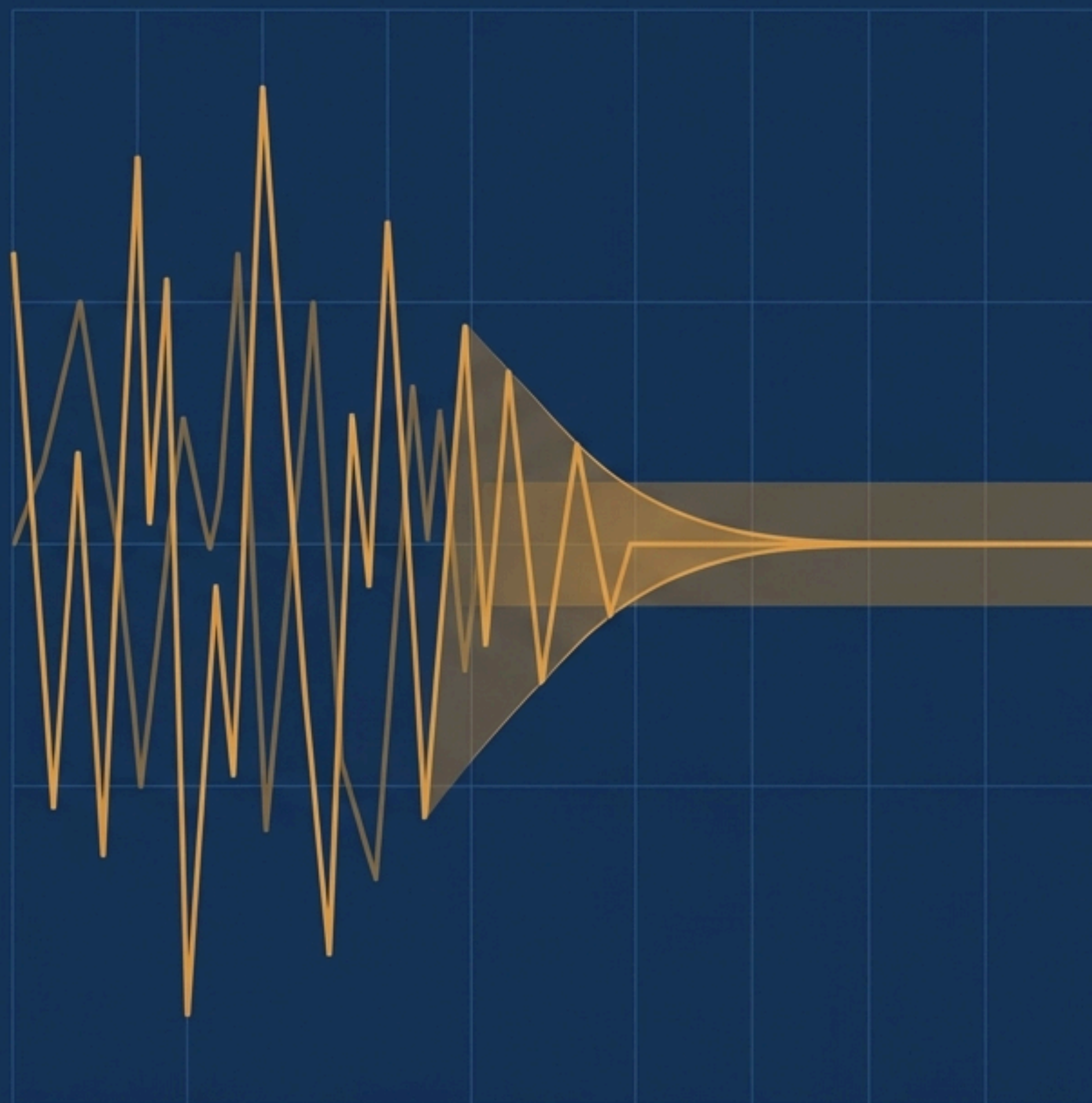

[ФІНАНСОВИЙ ЕКВАЛАЙЗЕР]

Резерв відпусток 2026: Створення, облік та звітність

Від нормативних вимог
до бездоганної архітектури
фінансового контролю

Сутність механізму: Забезпечення на виплату відпусток

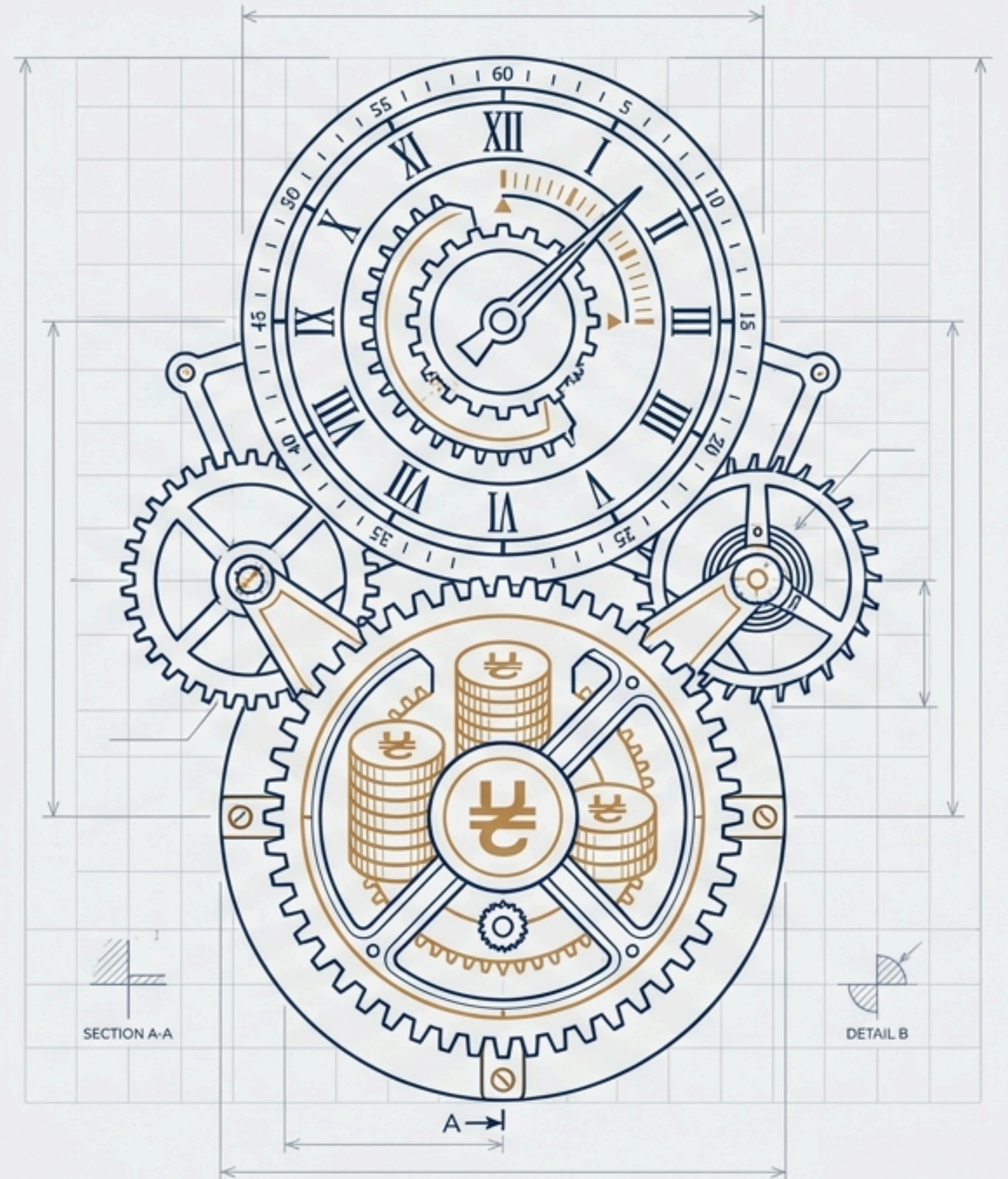
Згідно з НП(С)БО 11, термін «резерв» є спрощенням. Юридично та бухгалтерськи правильно — це забезпечення. Це наперед визначені витрати та зобов'язання, сформовані до фактичного виходу працівника у відпустку.

Невизначений у часі: Працівник може піти поза графіком, або не піти взагалі.

Приблизний за сумою: Точна сума залежить від майбутніх премій, змін у доходах та лікарняних, які неможливо вгадати на 100%.

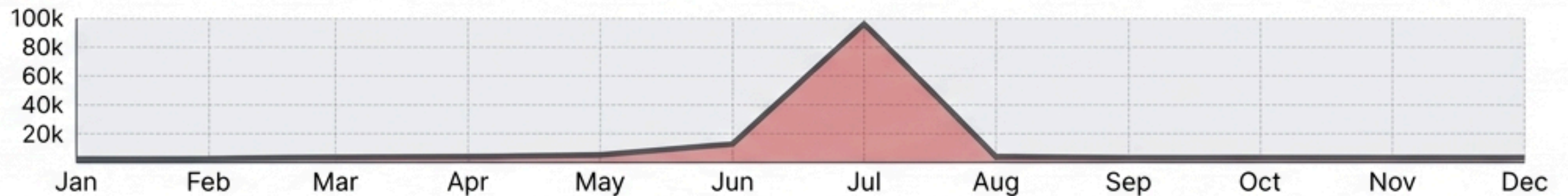

Навіщо створювати резерв? Стратегія розподілу витрат

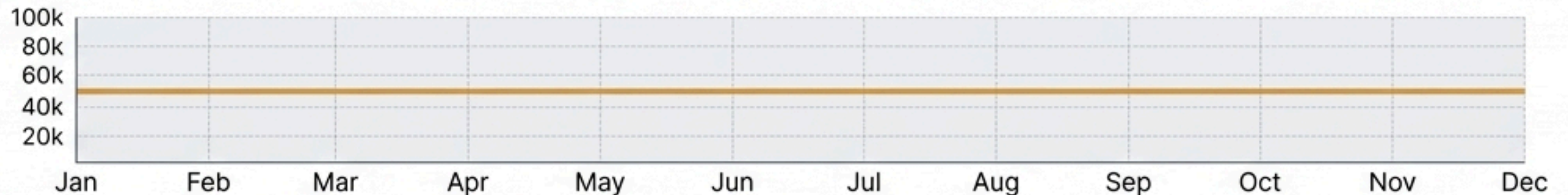
Резерв відпусток не створює додаткових витрат. Відпускні все одно будуть виплачені.
Мета резерву — рівномірний перерозподіл існуючих витрат.

ЕФЕКТ ЕКВАЛАЙЗЕРА

Без резерву:
Фінансовий шок

З резервом:
Еквалайзер

Три стовпи мети

1. Дотримання принципу нарахування

Відповідно до ст. 4 Закону про бухоблік.

2. Фіксація зобов'язань

Працівник «заробляє» відпустку щодня. Зобов'язання зростає щомісяця.

3. Точність прибутку

Запобігає штучному завищенню прибутку, що критично важливо перед виплатою дивідендів.

Периметр обов'язковості: Хто має створювати забезпечення?

Обов'язковий стандарт

Для кого: Усі підприємства на загальних підставах.

Підстава: П. 13 НП(С)БО 11 та п. 7 НП(С)БО 26. **Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, визнаються зобов'язанням виключно через створення забезпечення.**

Право вибору / Звільнення

Для кого: Мікропідприємства (форми 1-мс/2-мс), Непідприємницькі товариства (ОСББ, профспілки, релігійні організації), ФОП.

Примітка до політики: Якщо мікропідприємство добровільно вирішує створювати резерв для стабільності, це право має бути закріплено в Наказі про облікову політику.

Анатомія відпусток: Під які виплати формується резерв?

Забезпечення створюється лише на ті відпустки, право на які накопичується і не «згорає» наприкінці року.

Накопичуються (Резерв Обов'язковий)

- Основна щорічна відпустка.
- Додаткова за роботу зі шкідливими умовами.
- Додаткова за особливий характер праці.
- Додаткова відпустка на дітей.

Не накопичуються (Резерв НЕ створюється)

- Навчальна та творча відпустки.
- Декретна відпустка (вагітність, пологи, усиновлення).
- Додаткова відпустка особам з інвалідністю та УБД (право на них «згорає» після закінчення року).

Алгоритм розрахунку: Від річного плану до щомісячної проводки

Кроки 1-3: Формування базових показників (Планування)

Крок 1: Плановий ФОП

Включає оклади, премії та самі відпускні (оскільки вони є компенсацією зарплати).

Крок 2: Планова середньоденна оплата

Формула:
$$\frac{\text{Плановий ФОП}}{(365 - K_c)}$$

Воєнний стан 2026: Оскільки під час дії воєнного стану святкові та неробочі дні скасовані, показник $K_c = 0$. (У мирний час $K_c = 12$).

Крок 3: Середня кількість днів відпустки

Зважена середня тривалість відпусток по підприємству (напр., мікс із стандартних 24 к.д. та подовжених 34 к.д.).

Кроки 4-5: Виведення Коефіцієнта резервування

Цей відсоток розраховується один раз на початку року.

Крок 4: Планові відпускні

[Планова
середньоденна ЗП]

×

[Середня кількість
днів відпустки]

=

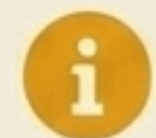
**Планові
відпускні за рік**

Крок 5: Коефіцієнт резервування (Кр)

[Планові відпускні]

[Плановий ФОП – Планові відпускні]

= Кр

Увага: У знаменнику від планового ФОП обов'язково віднімаються планові відпускні, адже щомісячний резерв нараховуватиметься як відсоток від чистої зарплати.

Приклад: 0,0831 (або 8,31%)

Крок 6: Щомісячний двигун нарахування

Деталізація Коефіцієнта ЄСВ

1,22 — загальна ставка (22%).

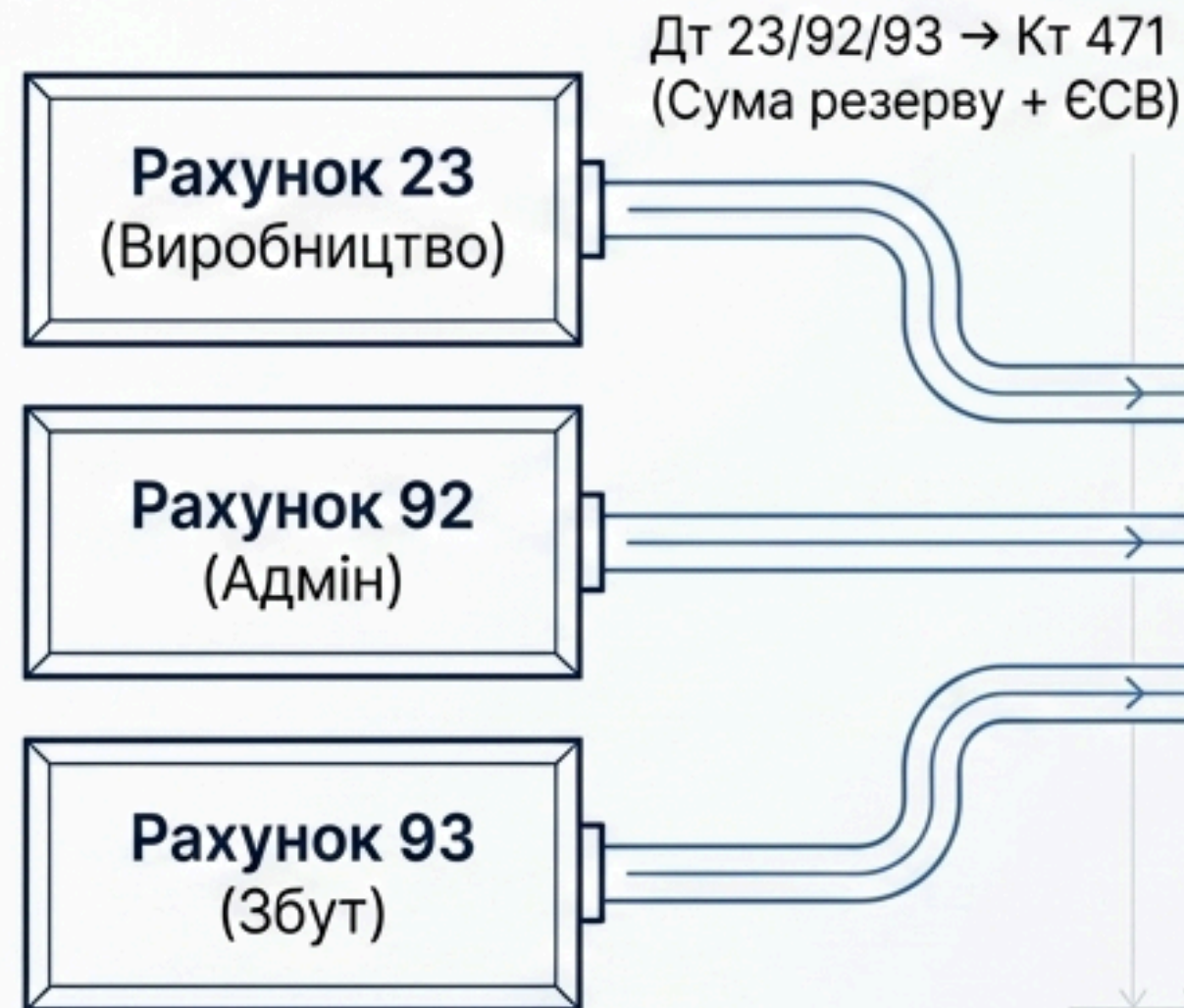
1,0841 — для осіб з інвалідністю (8,41%).
Рахується окремо.

Обмеження 2026 року: Максимальна база ЄСВ

Тимчасово у 2026 р. база ЄСВ становить 20 мінімальних зарплат (172 940 грн). Для зарплат понад цю суму відпускні вважаються такими, що входять у базу ЄСВ, щоб не ускладнювати формулу розрахунку.

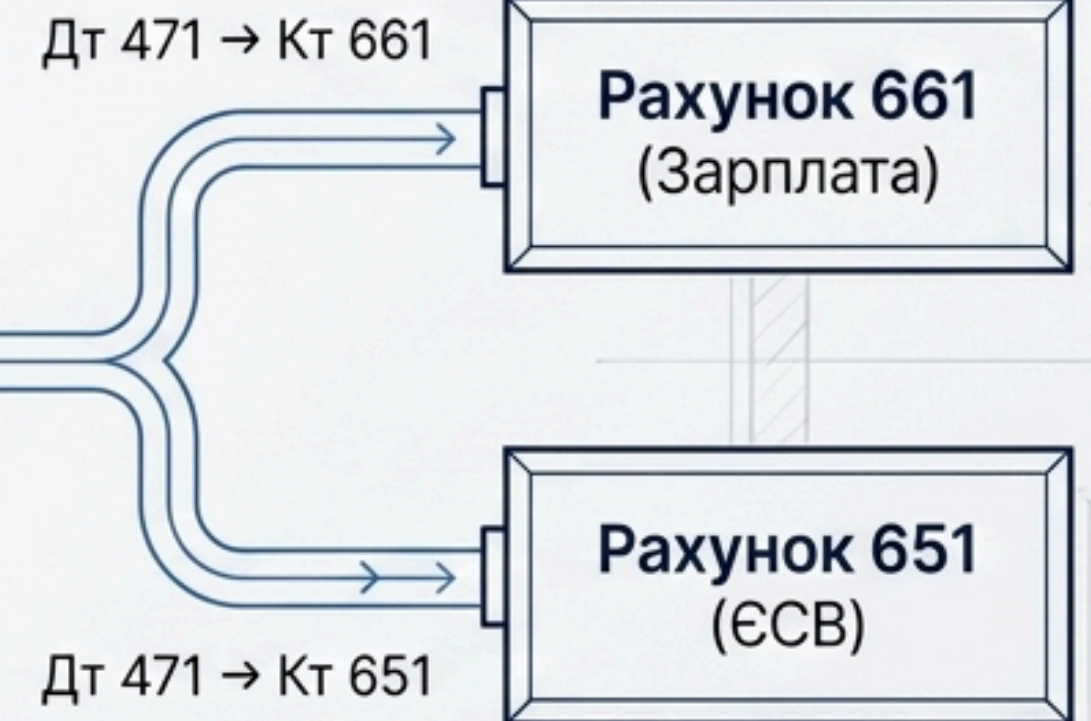
Архітектура проводок: Картографія грошових потоків

Накопичення (Щомісячно)

Витрати лягають на ті ж рахунки, що й зарплата.

Використання (При виході у відпустку)

Оплата йде за рахунок створеного фонду, підприємство не несе прямих витрат.

Синтез практики: Зріз місячного нарахування

Ключові показники за червень, розрахунковий Кр = 8,31%

Робітники
(Дт 23)

Зарплата:
38 500 грн

Нарахування резерву
(Дт 23 - Кт 471): **3 903 грн**
($38.5k \times 0.0831 \times 1.22$)

Збут
(Дт 93)

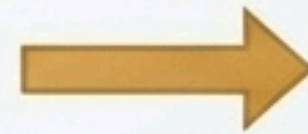
Зарплата:
44 000 грн

Нарахування резерву
(Дт 93 - Кт 471): **4 460 грн**

Адмін
(Дт 92)

Зарплата:
60 000 грн

Нарахування резерву
(Дт 92 - Кт 471): **6 082 грн**

Фінансовий результат (Дт 791)

В кінці місяця витрати (зарплата + ЄСВ + забезпечення відпусток) акумулюються та списуються на фінансовий результат (Кт 92/93 → Дт 791). Принцип рівномірного навантаження в дії.

Контроль системи: Інвентаризація на дату балансу

Правило: Обовязковий перегляд залишку станом на 31 грудня (щоквартально – не обов'язково, якщо немає суттєвих змін).

Формула залишку

$$\left[\frac{\text{Зарплата за 12 міс.}}{(365 - 0 - \text{Кн})} \right] \times \left[\begin{array}{c} \text{Дні} \\ \text{невикористаної} \\ \text{відпустки} \end{array} \right] \times \left[\begin{array}{c} \text{Коефіцієнт} \\ \text{ЄСВ} \\ 1,22 \end{array} \right]$$

(Кн – дні неоплачуваних відпусток/призупинення дії договору. Святкові дні '0' через воєнний стан).

Алгоритм коригування (Якщо резерв завищено)

Варіант 1:

Варіант 2:

Базовий: Альтернативний

Метод «червоне сторно»
(Дт 92 – Кт 471 зі
знаком мінус).

Визнання іншого
операційного доходу
(Дт 471 – Кт 719).

Податковий облік та фінансова звітність (Абсолютна нейтральність)

Малодохідники

Повна відповідність бухобліку. Жодних податкових різниць.

Великодохідники

Коригування фінрезультату на резерв відпусток не здійснюється (Пп. 139.1.1 ПКУ).

Єдинники

Створення забезпечення жодним чином не впливає на об'єкт оподаткування єдиним податком.

Локація у Звітності (сальдо Кт 471)

Стандартний баланс (НП(С)БО 1): **Рядок 1660** «Поточні забезпечення».

Спрощений баланс (НП(С)БО 25): **Рядок 1595** «Забезпечення наступних витрат».

Відповідальність та зовнішній аудит

Суть порушення: Нестворення забезпечення — це порушення правил ведення бухгалтерського обліку.

Адміністративні штрафи (ст. 164-2 КУпАП)

1. Виявлення порушення вперше:
2. Повторне порушення протягом року:

136 – 255
грн.

170 – 340
грн.

Хто контролює?

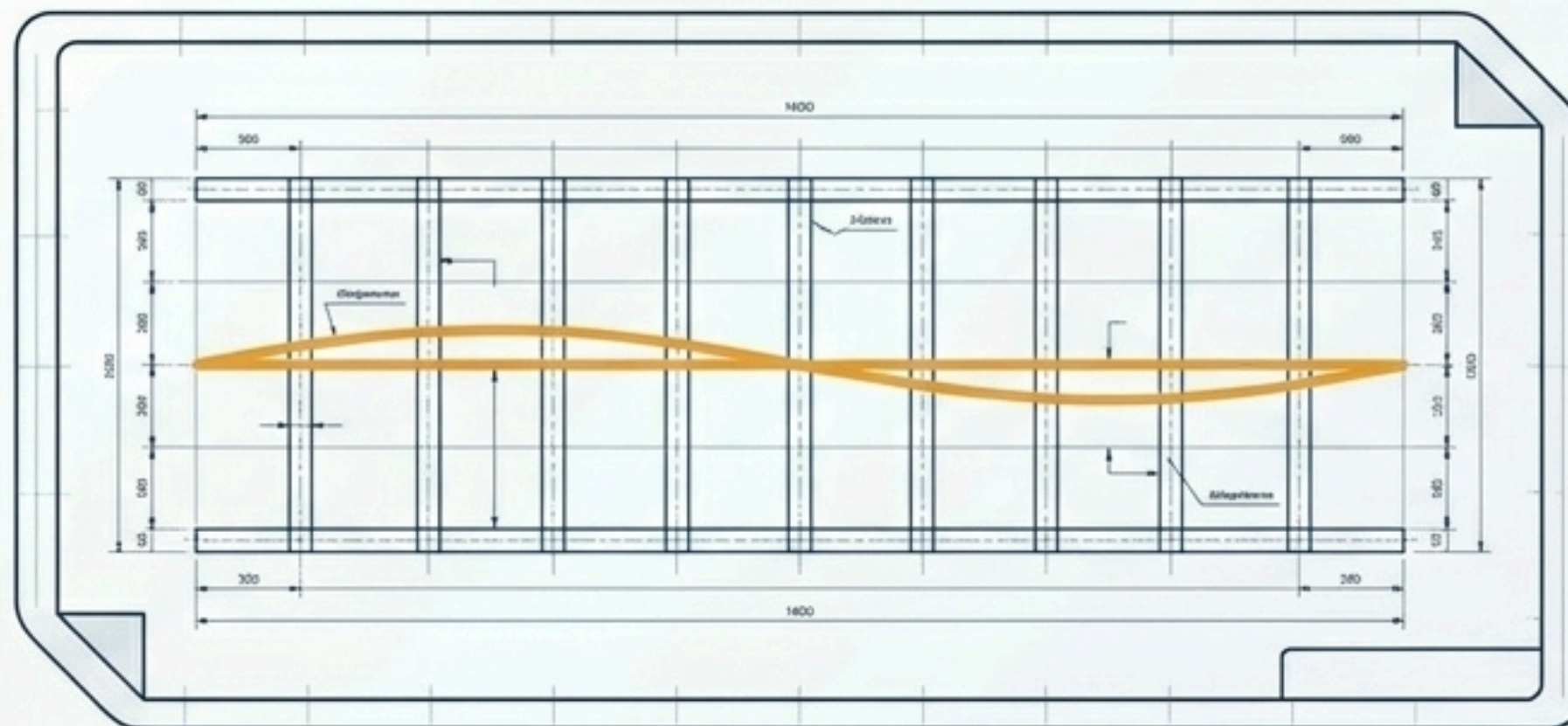

ДАСУ (Державна аудиторська служба) — для бюджетних організацій та компаній, що працюють з бюджетними коштами.

Незалежні аудитори — під час обов'язкового аудиту річної фінзвітності. Без резерву аудитор може модифікувати висновок.

Фінансовий Еквалайзер: Архітектура ідеального балансу

1. Інструмент стабільності, а не тягар.

Резерв відпусток не вимагає нових грошей. Він ліквідує літні літні касові розриви та розриви та рівномірно розподіляє навантаження на собівартість.

2. Точність управлінських рішень.

Забезпечує абсолютну достовірність фінансового фінансового результату, захищаючи компанію від виплати «повітряних» дивідендів.

3. Безпека перед аудитом.

Обов'язковий механізм для більшості компаній, який підтримується повною податковою лояльністю (без податкових різниць).